

ТАПАГРАФІЧНАЯ КАРТА ЗАХОДНЯЙ РАСІІ (БЕЛАРУСІ). 1866 — 1912.
“Трохвярстоўка”. М 1:126000

УЗБЯРЭЖЖА БЯРЭЗІНЫ І СВІСЛАЧЫ

Тэрыторыя, што прасціраецца вакол Асіповіч, адносіцца да Мінскага Палесся, але ўжо страчвае палескі характар. Змяняецца колькасць балот, рэкі маюць больш высокія берагі. Значную частку зямлі займаюць лясы, глебы пясчаныя і супясчаныя.

Рэкі, якія працякаюць усю нашу Беларусь, надаюць кожнаму краю свае асаблівасці. На іх берагах часцей за ўсё пасяляюцца людзі, рэкі уплываюць на характар іх заняткаў. Галоўнымі рэкамі разглядаемай мясцовасці з'яўляюцца Бярэзіна і яе прыток Свіслач. Усе найбольш значныя населеныя пункты якраз і размешчаны паблізу іх. Жыхары займаліся пераважна земляробствам, ляснымі промысламі, сплавам. На поўдні мясцовасць перасякае Лібава-Роменская чыгунка, непадалёк ад якой знаходзілася невялікая вёска Асіповічы, якая з цягам часу стала горадам.

АСІПОВІЧЫ (Осиповичи, Osipowiczce) — вёска Бабруйскага павета Мінскай губерні, 577 жыхароў, праваслаўная царква.

БРЫЦАЛАВІЧЫ (Брицаловичи, Brycalowiczce) — вёска Бабруйскага павета Мінскай губерні, 24 двары, 240 жыхароў, праваслаўная царква.

ІЗБОРСК (Изборск, Izborsk) — вёска Ігуменскага павета Мінскай губерні на рацэ Свіслач, пры граніцы з Бабруйскім паветам, 2 праваслаўныя царквы, насельніцтва займалася вырабам рагож з ліпавага лыка. На поўнач ад вёскі пачыналіся дрымучыя лясы, дзе вадзіліся ласі, мядзведзі і іншыя звыры.

КАБЫЛЯНКА (Кобылянка, Kobu-

lanka) — вёска Бабруйскага павета Мінскай губерні, 21 двор, 222 жыхары, прываслаўная царква, вінакурны завод.

ЛАПІЧЫ (Лापичи, Łapiczce) — мястэчка Ігуменскага павета Мінскай губерні на рацэ Свіслач, 62 двары, 254 жыхары, праваслаўная царква, школа, 3 крамы, 29 кастрычніка — кірмаш. Ваколцы незвычайна багатыя лясамі. Насельніцтва займалася абдзіраннем лыка з ліпы, выпрацоўкай рагожы, палазоў для саней, дугаў. Мястэчка даўней належала Незабітоўскім, затым перайшло да Ламачэўскага.

ЛУЧЫЧЫ (Лучичи, Łuczyszcy) — вёска Бабруйскага павета Мінскай губерні, 18 двароў, зямля пясчаная, мясцовасць лясістая.

МЯЗОВІЧЫ (Мъзовичи, Miezowicze) — вёска Бабруйскага павета Мінскай губерні, 10 двароў, землі пясчаныя.

МАСКОЎСКАЯ ПАЛЯНКА (Московская Полянка, Moskiewska Polanka) — пасяленне старавераў у Бабруйскім павеце Мінскай губерні, зямля пясчаная.

ПРАТАСЕВІЧЫ (Протасевичи, Pratasewicze) — вёска Бабруйскага павета Мінскай губерні, 18 двароў, вадзяны млын, акрамя земляробства, насельніцтва займалася пчалярствам, у пушчах меліся таксама смалакурні.

СВІСЛАЧ (Свислочь, Swisłocz) — мястэчка Бабруйскага павета Мінскай губерні, цэнтр аднайменнай воласці, знаходзіцца пры ўпадзенні р.Свіслач ў р.Бярэзіну. Мястэчка вядома яшчэ з часоў Кіеўскай Русі, галоўную ролю тут адыгрываў старажытны замак, што быў збудаваны яшчэ ў XII ст. Пра магутнасць гэтага замка сведчыць той факт, што мясцовыя князі праводзілі самастойную палітыку, заснаваўшы Свіслацкае княства, якое потым увайшло ў склад Мінскага княства, а затым, з XIV ст., — Вялікага княства Літоўскага. Некалькі разоў Свіслач разбуралі: у 1506 г. — татарскі набег, а ў 1535 г. — маскоўскія войскі. У 1647 г. уладальнік Свіслачы кн. Багуслаў Радзівіл зрабіў падрабязны план Свіслацкага замка. Апошнія цікавыя звесткі пра Свіслач прыпадаюць на сярэдзіну

XVII ст., калі гэтая тэрыторыя апынулася у раёне дзеянняў паўстанцкіх атрадаў у час антыфеадальнай вайны 1648 — 1654 гг. Спачатку Свіслаччу завалодаў казацкі палкоўнік Бут, а ў верасні 1654 г. — Іван Залатарэнка. У самім мястэчку і ваколіцах многа археалагічных помнікаў.

ТАТАРКАВІЧЫ (Татарковичи, Tatarkowicze) — вёска Бабруйскага павета Мінскай губерні на рацэ Бярэзіне, 37 двароў, 410 жыхароў, праваслаўная царква.

ХАЛУЙ (Холуй, Cholui) — мястэчка Ігуменскага павета Мінскай губерні на рацэ Свіслач, 235 жыхароў, праваслаўная царква, капліца, школа, 2 юрэйскія школы, 3 крамы. Насельніцтва займалася абдзіраннем ліпавага лыка і выпрацоўкай рагож.

Бярэзіна — найважнейшая суднаходная рака Дняпроўскага басейна з сістэмай штучных каналаў. Яе ўласны басейн складалі 146 рэк і ручаёў.

Свіслач — самы вялікі прыток Бярэзіны, працякае 211 вёрст. Па ёй сплаўлялі лес на малых плытках, перавозілі дзёгаць, смалу, ліпавыя рагожы. Яна магла быць суднаходнай, але гэтаму перашкаджала вялікая колькасць вадзяных млыноў.

Падрыхтавала М.Сокал